

Okres lateński i rzymski

IWONA I KRZYSZTOF DĄBROWSCY

BADANIA ARCHEOLOGICZNE W PIWONICACH W 1963 ROKU

Badania wykopaliskowe przeprowadzone zostały w Piwonicach na stan. 1 — osada lateńsko-rzymska — w obrębie ha XXII, obejmując powierzchnię 306 m² (ary 34, 24, 14). Stanowiły one kontynuację systematycznych badań¹ północnego krańca osady (ryc. 1) Zbadanie arów 34 i 24 dyktowane było również potrzebą pełnej weryfikacji wyników badań elektryczno-oporowych i magnetycznych, które objęły obszar 1200 m² w tej części stanowiska².

Ogółem wyeksplorowano 4 budynki (oraz dokończono eksplorację części późnolateńskiego budynku 3/62), 1 piec, 5 palenisk i 21 jam.

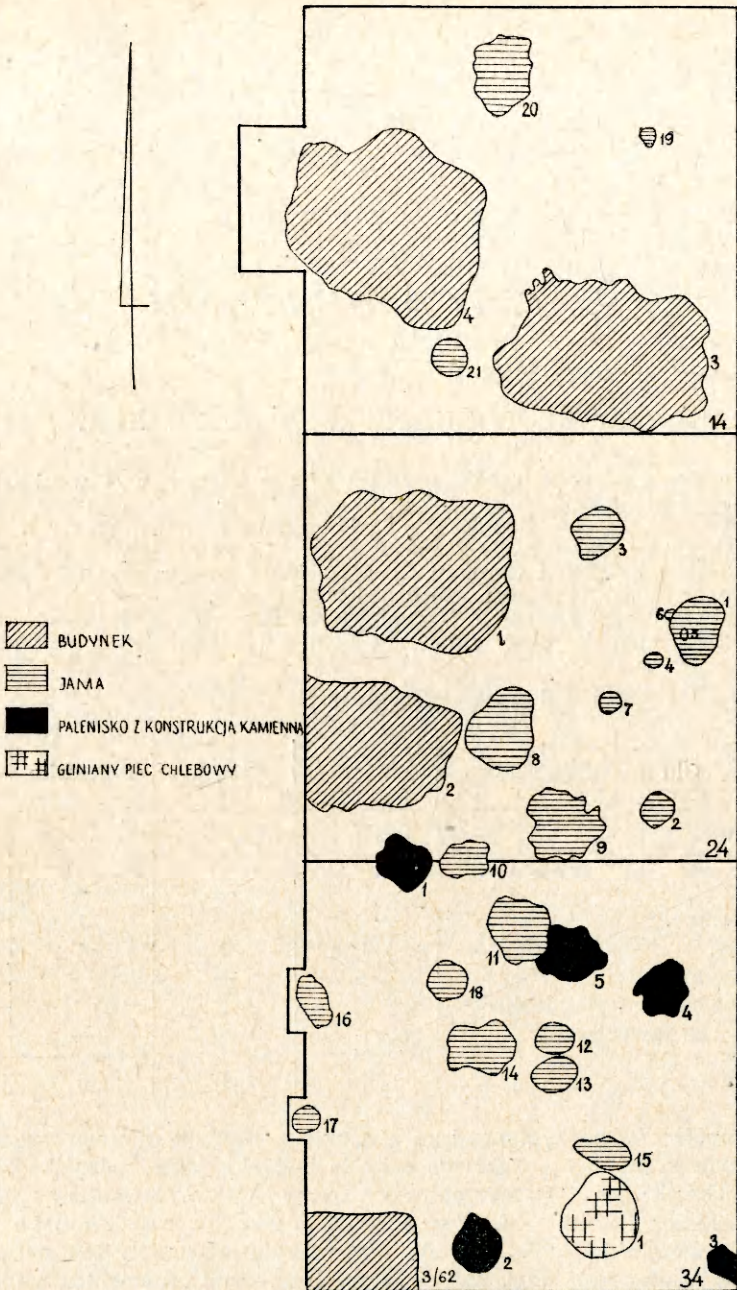
Chronologia tych obiektów przedstawia się następująco:

Chronologia	Budynki	Piec piekarskie	Paleniska	Jamy
I w. p.n.e.				
I w.n.e.	1	—	—	5
II w.n.e.	1	—	—	—
II—III w.n.e.	—	—	1	2
III w.n.e.	2	1	4	7
Okres rzymski	—	—	—	4
Obiekty o chronologii nieokreślonej (bez inwentarza)	—	—	—	3
Razem	4	1	5	21

Przebadany odcinek stanowiska charakteryzował się nieregularnym układem przestrzennym zabudowy. Zarówno odkryte budynki, jamy, paleniska (ryc. 2), jak i piec piekarski (ryc. 3) reprezentowały formy typowe. Inwentarz ruchomy uzyskany z poszczególnych obiektów określić można w zasadzie jako przeciętny. W stropie wypełniska części budynku 3/62 odkryto przedmioty żelazne: grot włóczni (ryc. 4: 4) oraz krój dług. 22,3 cm. (ryc. 4: 6), część ornamentowanego przęślika glinianego (ryc. 4: 3) oraz rogowe szydło (ryc. 4: 5). Budynek ten zawierał liczne

¹ K. Dąbrowski, *Badania archeologiczne osady lateńsko-rzymskiej w Piwonicach w 1962 roku*, „Spraw. Arch.”, t. 16: 1964, s. 95.

² K. Dąbrowski, *Results of application of geophysical methods to archaeological research in Poland*, „Archaeometry”, 1964, s. 83—88.

Ryc. 1. Piwonice. pow. Kalisz. Plan odcinka stanowiska 1, przebadanego w 1963 r.

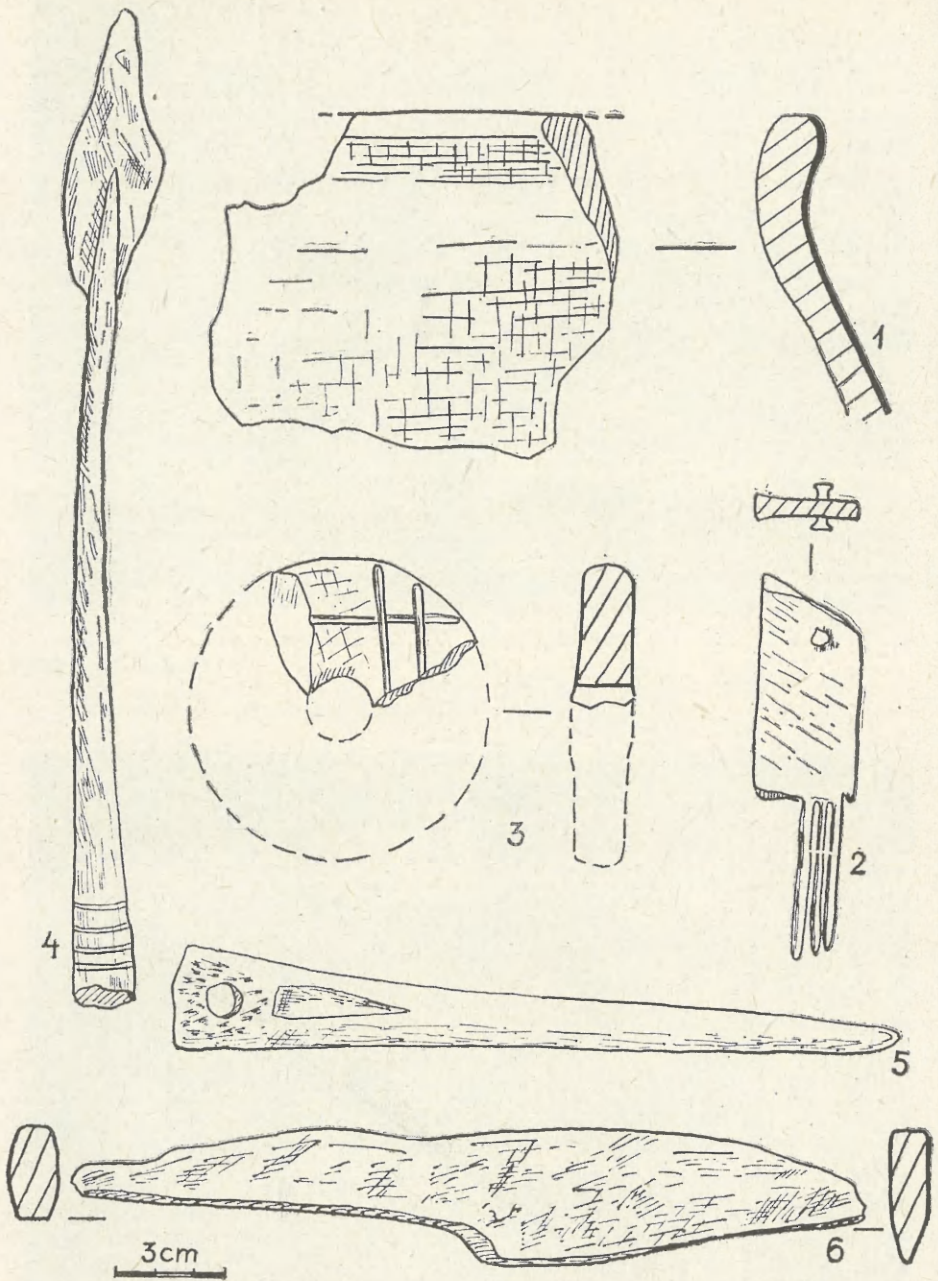
Ryc. 2. Piwonice, pow. Kalisz. Palenisko 4

Fot. K. Dąbrowski

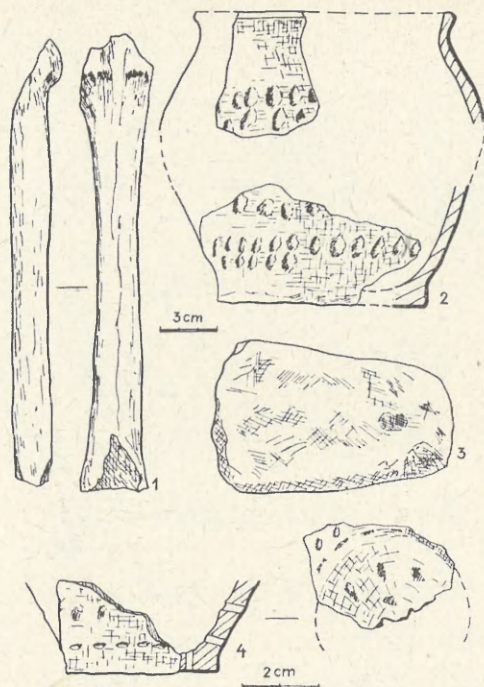
Ryc. 3. Piwonice, pow. Kalisz. Piec piekarski 1

Fot. K. Dąbrowski

Ryc. 4. Piwonice, pow. Kalisz. Zabytki z budynku 3/62, pieca piekarskiego 1 oraz jamy 16

Rys. E. Krakowska

Ryc. 5. Piwonice, pow. Kalisz. Zabytki z budynku 1

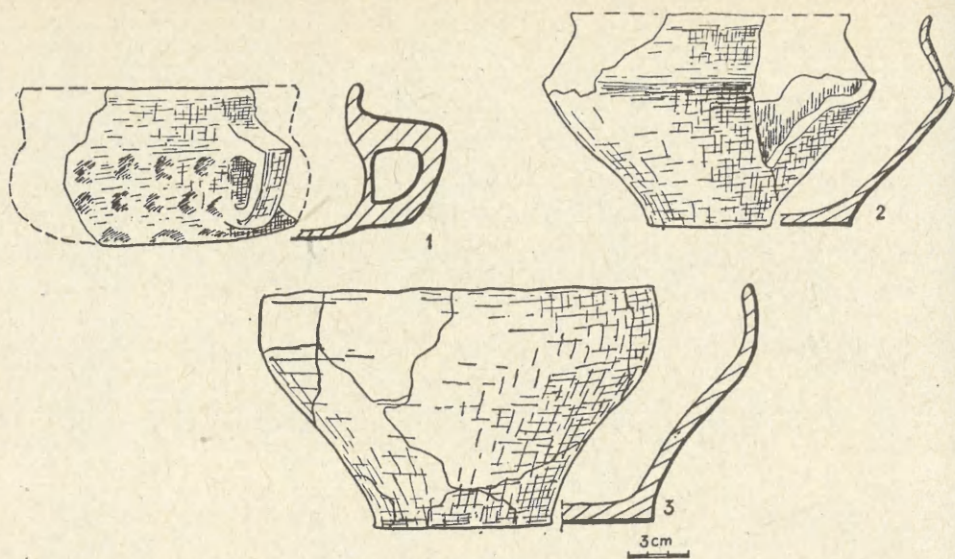
Rys. E. Krakowska

fragmenty typowo późnolateńskich naczyń. W stropie wypełniska budynku 3/62 na głębokości od 0,40 do 0,50 m liczyć się należy z obecnością chronologicznie zróżnicowanego materiału, z uwagi na długotrwałość osadnictwa na tym stanowisku. Z tego względu do czasu pełnego opracowania inwentarza ruchomego z omawianego obiektu zabytki te ogólnie datujemy na okres rzymski. Z jamy 16 obok drobnych fragmentów naczyń uzyskano część grzebieńca, wykonanego z płytek łączonych brązowymi nitami (ryc. 4: 2). Piec piekarski dostarczył jedynie drobnych fragmentów naczyń (ryc. 4: 1).

Budynek 1 zawierał liczne fragmenty naczyń (ryc. 5: 2), w tym część naczynia — sita (ryc. 5: 4), łyżwę kościaną (ryc. 5: 1) oraz gliniany ciężarek tkacki (ryc. 5: 3). Budynek 4 dostarczył stosunkowo najobfitszego materiału ceramicznego (ryc. 6), w tym dwóch naczyń jedynie lekko uszkodzonych, tego samego typu (ryc. 6: 3).

Badania, przeprowadzone w Piwonicach w 1963 r., potwierdziły spostrzeżenia z ostatnich lat³ odnośnie do liczniejszego występowania na północnej peryferii zasiedlonego obszaru obiektów produkcyjnych: wędzarni oraz pieców piekarskich. W całej pełni potwierdzają się też obserwacje dotyczące rozległości obszaru zasiedlonego na stanowisku 1. W dalszym ciągu nie zdołano uchwycić północnej i za-

³ I. i K. Dąbrowscy, W. Szenicowa, *Sprawozdanie z prac wykopaliskowych w Piwonicach w latach 1959—1960*, „Spraw. Arch.”, t. 14: 1962, s. 124—130.

Ryc. 6. Piwonice, pow. Kalisz. Zabytki z budynku 4

Rys. E. Krakowska

chodniej granicy osadnictwa. Wiadomo jedynie, w oparciu o dotychczasowe badania, że po osi N—S ciągnie się ono pasem szerszym niż 200 m, a po osi W—E szerszym niż 250 m. Prawdopodobnie obszar zasiedlony na stanowisku 1 obejmował około 6 hektarów. W wyniku 10 sezonów wykopaliskowych (ogółem 24 miesięcy pracy w terenie) przebadano około $\frac{1}{4}$ obszaru archeologicznie interesującego. Dane te wskazują na celowość prób zwiększenia tempa badań za pomocą metod geofizycznych z zachowaniem ich nieodzownej dokładności oraz pełnej dokumentacji. Całkowite przebadanie stanowiska 1 wymagać będzie jeszcze znacznego wysiłku badawczego. Pełne poznanie osiedli zakładanych w jednym miejscu pomiędzy I. w. przed n.e. do V w.n.e. właśnie w najbliższym rejonie Kalisza uzasadnia celowość kontynuowania badań w Piwonicach, które dla kaliskiego skupiska osadniczego są stanowiskiem reprezentatywnym.

Zakład Epicki Metali
IHKM PAN w Warszawie

IWONA AND KRZYSZTOF DĄBROWSCY

ARCHAEOLOGICAL RESEARCH AT PIWONICE IN 1963

During the season 1963 we examined 306 square m on site 1 at Piwonice, exploring remains of 4 buildings (and a part of a late La Tène building 3/62), one bread-oven (fig. 3), 5 hearths (fig. 2) built of stones, and 21 pits (fig. 1). The chronology of these objects is presented by table 1. Among materials from building 3/62 of

special interest are: an iron spearhead and an iron share (fig. 4: 4, 6), a fragmentary clay whorl with ornament (fig. 4: 3) and a horn awl (fig. 4: 5). The bread-oven has yielded small fragments of pottery (fig. 4: 1), pit 16 — a fragmentary comb of bone (fig. 4: 2), while in building 1 a lot of pottery (fig. 5: 2) including a strainer (fig. 5: 4) in addition to a skate of bone (fig. 4: 1) and a loom weight of clay (fig. 5: 3) were found. Building 4 was the richest in pottery (fig. 6).

The excavations of 1963 have confirmed former estimates that the occupied area on site 1 measured some 6 hectares. During 10 excavation seasons (24 months of field work) about 1/6 of the site has been explored.